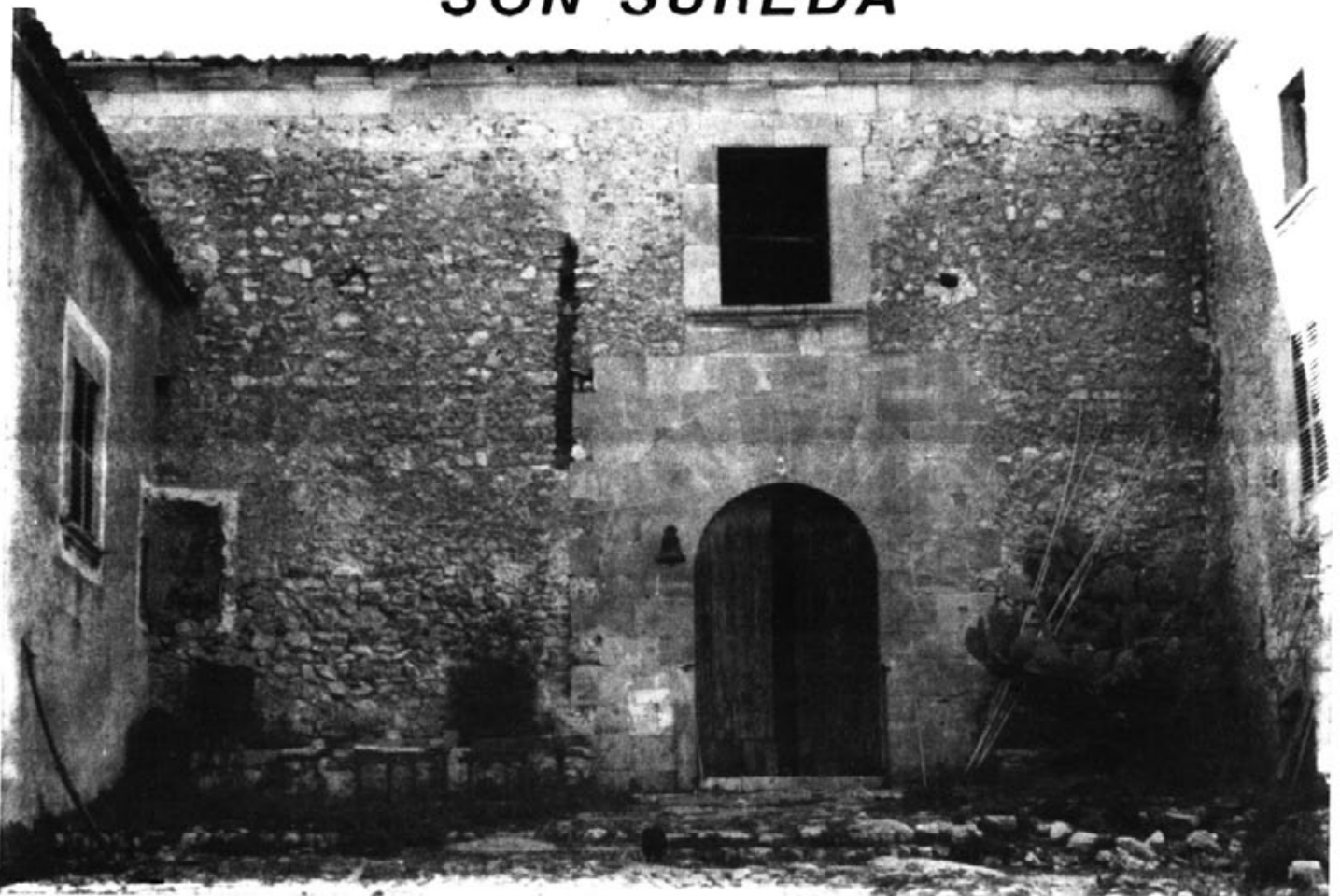

LES NOSTRES POSSESSIONS SON SUREDA

Son Sureda d'Artà és una desmembració de l'antiga alqueria de Binimira.

El llinatge Sureda pactà una convivència duradora per moltes centúries amb aquestes terres, l'any 1463, quan Antoni Sureda i d'Orpi comprà tota l'alqueria de Binimira venuda en encant públic.

Binimira romangué íntegra fins l'any 1561 en què dos néts seus la se partiren. Joan Sureda i Peretó obtingué la partida que amb el pas del temps seria anomenada Ca'n Canals i el seu germà Andreu Sureda i Peretó adquirí l'altra part avui encara dita Son

Sureda.

Les cases de la possessió, girades sempre cap a la vila en una actitud permanent i oberta, mostren la clastra i, al fons, el gran portal rodó. A mà esquerra de la clastra empedrada es pot contemplar la tafona de dues bigues, on a la branca de l'arc hi ha la data 1688. Aferrada a la tafona s'hi construí la capella pública, fundada per un breu apostòlic del Papa Clement XI de l'any 1703. Hi treballà de granat i bé Mestre Bartomeu Moyà, natural de Binissalem, constructor igualment de l'aqüeducte de Sos Monjos per on arribava a la vila l'aigua de Son Calletes.

A mà dreta, les cases dels senyors indiquen, damunt un rellotge de sol dibuixat a la façana, la data de 1832.

La campana de la capella resta encara, com a testimoni d'un temps passat, devora el portal del gran casat, duent escrit en relleu: "Ave Maria Gracia Plena-Dominus" i les imatges de Sant Jaume, Sant Jeroni, Santa Catalina i Santa Bàrbara com a advocada en defensa de torres i campanes.

Modernament ha passat la propietat a altres llinatges fins i tot estrangers.

A. Gili

PARE NOSTRE DEL CEL... (2)

Pensar en veu alta

No m'agrada gens:

- Fer moltes de reunions i seguir ... desunits;
- Demanar ajuda, i rebre... paraules de compassió;
- Escoltar les notícies, i sentir ... un rosari de desgràcies;
- Anar molt aviat, i fer ... poca via;
- Sortir a nadar i perdre ... la roba;
- Anar al mercat, i sortir amb... la cartera buida;
- Formar part de l'orquestra, i tocar ... les conseqüències;
- Assistir al concert, i sentir ... molts de crits;
- Anar a veure el futbol, i trobar-se amb ... una guerra;
- Obrir les finestres, i que hi entri ... la contaminació;
- Obrir el cor, i rebre ... repinyades;
- ... i moltes de coses més.

Hauríem de recuperar la imatge del pare en una societat en què se sent parlar de les relacions pare/fill en termes tan negatius que un arriba a pensar que es pot existir sense ser fill i que un pot donar la vida sense ser pare; és una manera de parlar que equival a negar la relació. Hauríem de començar afirmant que ser pare no és cap crim i ser fill és una necessitat.

El pare serà allò que el fill el faci i el senti: rival, obstacle, refugi, ajuda, pare pedaç...

Però, lo que el pare és en realitat es pot definir, dient:

- ser font de vida: això comporta en el fill una dependència radical, la qual no suposa cap casta d'alienació
- exigència de ser: el pare és oposició a tota casta de peresa, a deixar-se dur per la corrent, el pare és estímul a créixer en tots els aspectes.
- creador de llibertat: el pare empeny el fill a no deixar-se lligar per esclavituts i comoditats que no el deixen ser ell mateix.
- eliminador de pors: d'aquells pors que aturen l'empenta de la vida i fan tornar enrera cap a postures tranquilles i segures.

Un pare així no és cap nosa pel fill, més bé és una necessitat perquè l'ajuda a realitzar-se.

Així vivia Jesús la seva relació amb el Pare.

Déu Pare és exactament lo mateix per a nosaltres: font de vida, exigència de ser, creador de llibertat i eliminador de pors.

Es ben ver que no és sempre així, perquè la imatge de Déu pot estar deformada. Podem veure Déu:

- com un Senyor Absolut: un Déu que maneja i juga amb l'home,
- com un pare pedaç que ho deixa passar tot de massa bo que és,
- com un Déu vigilant, gelós de la llei, que és terrible ofendre-lo,

com el Déu de la venjança...

No ens fem il·lusions: arribar a viure com a fills de Déu no és gens fàcil; és més aviat una experiència crucificant i transformadora.

Déu és exigència de ser, i dir-li sí és entrar en els dolors que suposa tot creixement, ja que créixer és sempre vèncer inèrcies, trencar lligams i això no és fa sense dolor.

Créixer és dir adéu a fer les coses perquè sempre les hem fet.

Déu és el Pare que exigeix, que empeny, que dona.

Déu ens ha fet seus sense robar-nos la grandesa, la dignitat i la responsabilitat de ser nostres.

Aquí està la grandesa del nostre Pare del cel.

(Pensaments tretts del llibre "Pare Nostre" de Miquel Estradé)
L'equip parroquial

REVISTA QUINZENAL
Nº 39 IV EPOCA 19 Juny 1982

DIRECTOR:

Rafel Umbert i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ:

Miquel Morey
Antoni Gili
Jaume Mayol
Climent Obrador
Joan Pastor
Guillem Artigues
Jeroni Ginard
Pere Pep Gil
Pep Català
Andreu Dalmau
Mª Pilar Lucas
Pere Gili
Sebastià Tous

G. Bisquerra (admor.)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

SANT SALVADOR, 2 -ARTÀ-
Tel. 56 20 20

IMPRIMEIX:

GRÀFIQUES LLEVANT
C/ Ciutat, 55 -ARTÀ-

Dipòsit Legal P. M. 57-1969

M'agrada molt:

- :: Prendre una copa amb el gust de ... l'amistat;
- :: Cercar companyia, i rebre ... col·laboració;
- :: Anar tira, tira, i arribar ... a temps;
- :: Fer sport, i trobar ... la salut;
- :: Anar a comprar coses, i recollir ... somriures;
- :: Formar part d'un grup, i seguir essent ... jo mateix;
- :: La música que canta, prega i ... riu;
- :: Les competicions sportives amb el reglament de ... l'amistat;
- :: Respirar sovint l'aire net i pur de ... l'alegria;
- :: Tenir sempre obertes les finestres del ... meu cor;
- ... i moltes de coses més.

Gregori Mateu

ECOS

Nacimientos:

Día 7 de junio.- María Antonia Galán Mássanet, de Antonio y Juana Ana. C. Barracas, 16

Día 15.- Juan Andrés Pascual Sureda, de Andrés y Margarita. C. Batlesa, 25

Matrimonios:

Día 12 de junio.- Ginés Ayala Picó con Francisca Ana Ginard Alzamora.

Defunciones:

Día 5 de junio.- Leonor Bonnin Fuster, a) Guixona, de 74 años, casada, C. Botovant, 10

Día 13.- Nicolás Alzina Pons, a) Guidet, de 81 años, casado. C. Gómez Ulla, 8.

XERRIM-XERRAM

Els robos segueixen proliferant per la nostra contrada i per no ser originals ens diuen que per la resta de l'illa també. I lo que és més greu és que a lladres provats els amollen quasi tot d'una. Això ens fa sospitar que deu interessar que hi hagi lladres petits per amagar els grossos.

La solució que pareix que ens donen per el nostre MUSEU és que per no contradir la resolució ministerial l'hauríem de posar en nom del Museu d'En Bordoy i després els mos regalarien a noltros. Això ja pareix de ciència ficció, veiem si ho consentirem!

La gespa de Costa i Llobera ja neix i vaja si queda de bon veure l'entrada del nostre poble, i això que ens deien que davall els pins no s'hifeia res. L'Ajuntament està d'enhorabona, i per no ser conformistes demanaríem que es plantàs tota la resta que queda de l'avinguda i baix els pins del tren.

Que deuen fer excavacions per devers les Païsses? Perquè si hi anau per tot es veuen clotets i no precisament per cercar terra.

Hi ha un remor que ens agradaria que ens aclarassin, i és que el camp de fútbol no pot empalmar al transformador de devora Ses Pesqueres, això no ens té gens preocupats ja que mentre hi hagi fútbol el poren fer de dia ja que fa molts d'anys s'hi juga, però quan no hi hagi fútbol si no tenim electricitat no hi podrem sembrar patates.

Lo que ja és un escàndol és la recollida de fems, no sabem qui té la culpa però lo cert és que els dematins tot el poble fa tufo i és que n'ha quedat més enterra que no hi havia dins els povals.

Quina tranquil·litat que hi ha per el nostre poble. Sí, devers les cinc vos hi passejau, ja no xerren de política, ni de morts, ni de ferits, tampoc no en sentiú cap que tengui mal de ventre, si anau a la consulta del metge ja no hi ha cap home. I és que amb això del mundial de fútbol ningú vol que li receptin llit i fosca i tranquil·litat, fins hi tot els gamberros de les motos pareixen més calmats aquesta horeta i mitja, deu esser que el futbol és el deport dels que han de callar a caseva i aprofiten anar a cridar al Bar.

Groc i Negre

MOSTRA ARTESANAL A LA CAIXA PER FRA RAFEL TERRASSA

Ens ha sorprès agradablement la mostra de "ARTESSANIA DE LA MAR" que Fra Rafel Terrassa, franciscà, ha mostrat al públic artanenc amb ocasió de les festes de Sant Antoni de Pàdua. Es tracta d'una ample col·lecció de figuretes populars realitzades amb simples elements de la mar, com són copinyes, macolins, musclos, algues, etc., logrant obres de qualitat evident, que val la pena resaltar.

En la presentació de l'obra de fra Rafel es diu: "L'obra artística de Fra Terrassa és un feel reflexe de la cultura popular, arrelada dins

el santuari més sagrat de la seva ànima. La veta franciscana hi batega, així mateix, amb la força subtil del primor i del bon gust... La seva madura vitalitat ha descobert dins la matèria uns símbols que manifesta en personatges que tots hem vist, en cases que hem desitjat habitar, en vaixells que caminen per les rutes misterioses de la imaginació".

Han estat molts els visitants que han fruit d'aquesta insòlita exposició d'un artanenc senzill que, des de la seva vocació religiosa, fa i diu coses molt hermoses en el món de l'art.

COL.LABORACIÓ

AQUESTA TERRA (arcadia de la llibertat)

- A COSTA I LLOBERA
- A PROUDHON I A

MAXIMO GORKI

Record molt bé el dia que en varen deixar aquí, un dia calorós del mes de Termidor, però no varen ser els meus companys de vaixell els qui tengueren la culpa, ells no la varen tenir, la varen tenir els déus.

Quan érem joves havíem anat a la guerra de Ilión més coneguda com a Troia, i havíem lluitat junts amb Aquiles, mort allà.

Junts, anys més tard, havíem anat a comerciar amb Katmandú, ciutat als peus del Himalaya, i vàrem pregar dins els seus temples, havíem combatit per simpatia amb les gents del Nort anomenats Vikingos i havíem conquerit el Nord de Normandia, havíem viatjat amb els seus fràgils vaixells i begut del seu vi, havíem navegat pel Gran Oceà i coneixíem tots el racons del Nostre Mar, havíem arribat i traspasat les columnes d'Hércules que separen el Nostre Mar del Gran Oceà i sabíem la història de l'illa que havia desaparegut dins l'Oceà.

És clar, sent nostàlgia d'aquells anys que viatjava amb els meus companys combatint per llurs terres com a mercenaris. Però, tot això un dia per mi s'acabà. Aquell fatídic dia que vàrem arribar amb la nostra nau a una illa on habitava una raça gegantina que lluitava amb fones i pedres de torrent; vàrem desembarcar entre la legendària ciutat de Tucis

i la colònia de Bocorum. Amb un parell de companys vàrem anar a cercar aigua, armats per si sortia qualche perill, però no trobarem aquells homes amb les seves fones, vàrem trobar una hermosa princesa vora un torrent; els meus companys es sentiren recelosos, varen agafar l'aigua i partiren cap el vaixell; jo vaig quedar amb aquella misteriosa dona, li vaig parlar de mí, dels meus companys, d'Ulisses, de Juno, de Zoi, dels nostres déus i dels nostres savis, de Plató, del extravagant Heràclit, i del màrtir Sócrates; ella no sols em va meravellar amb la seva bellesa sinó també amb la seva sabiduria, ja que coneixia quasi tot lo referent als nostres millors pensadors; després de presentar-me li vaig demanar el seu nom, ella respongué que era Acràcia, filla d'un Déu de Tribu i que estava encarregada de servir de pont entre els homes i els déus, em va convidar a menjar una fruita extranya duita de Tartesos, el regne que està vora les columnes d'Hércules i que controla la badia de Gadir; es feia tard i jo havia de retornar a "Llibertat" el nostre vaixell, però em vaig dormir vora el torrent, record que em vaig despertar, vora el meu cos hi havia els meus companys i els habitants de l'illa tots armats, la dona els deia

(passa plana 5)

ANTEPROYECTO DE "NA BATLESA"

presentado en el Ayuntamiento

Ha tenido entrada en el Ayuntamiento, en anteproyecto redactado por el Arquitecto Sr. Llabrés a instancia de la propiedad, y referido a la remodelación de la zona o finca de Na Batlesa.

Como es sabido, la referida finca, fue adquirida hace unos meses al objeto primordial, por la nueva propiedad, de hacer donación al Ayuntamiento de una extensa zona de la misma (en la que se incluye la casa existente) reservándose una porción para su explotación o venta en parcelas.

El anteproyecto presentado por el nuevo propietario, contempla la construcción de tres bloques de viviendas, a razón de tres plantas en cada bloque, los cuales se sitúan en el fondo, derecha e izquierda de la total finca, vista desde la calle Ciutat, correspondiendo seis viviendas al bloque fondo, dos al de la derecha y una al de la izquierda (se refiere al número de viviendas por planta, por lo que al existir tres plantas debe multiplicarse por este número, dando un total de veintisiete viviendas).

La propiedad preve la cesión al Ayuntamiento de la casa actualmente existente en el centro de la finca, junto con todo el jardín que la circunda, el cual sería remodelado, abriéndose en el mismo unos pasos e instalándose varios bancos, así como la construcción de una fuente.

Dichos jardines tendrían un acceso desde la indicada calle ciutat y también desde la calle Llebeig, que a tal fin sería prolongado hasta llegar a una plaza redonda que al efecto se construiría, dentro ya de la misma zona verde.

En el interior de este pequeño complejo y zona verde, estaría prohibida totalmente la circulación de vehículos, por lo que se convertiría en un lugar verdaderamente privilegiado.

Las viviendas se preve tendrían su acceso, unas, desde la misma calle Ciutat y las otras desde la calle Llebeig i calle Tau lera, a través de los que ahora constituye la acequia. Asimismo se prolongaría y ensancharía el callejón existente ahora desde la calle Cardenal Despuig y que uniría dicha calle con el citado complejo.

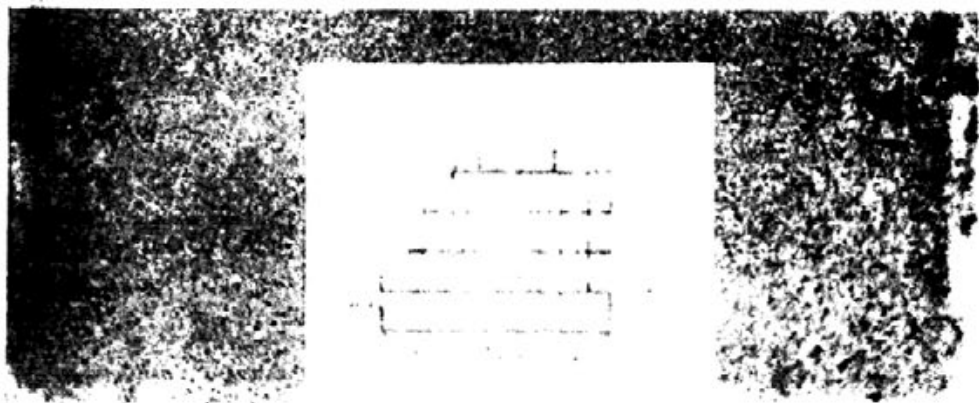
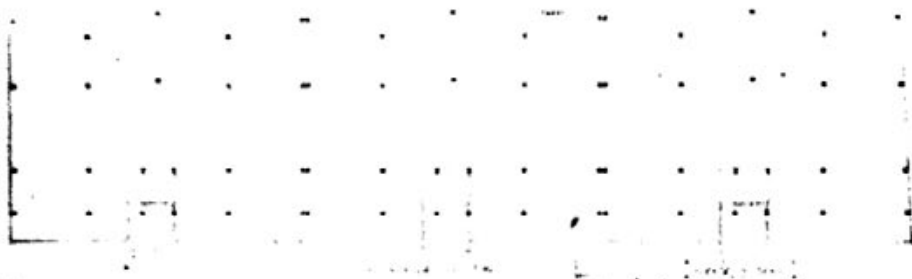

Las fotografías que complementan el presente reportaje, reflejan con toda claridad el contenido del anteproyecto, su perspectiva y su distribución. Los árboles existentes en la actualidad en el jardín frontal de Na Batlesa, serían respetados en su totalidad y si no se reflejan en el referido anteproyecto, es debido a que impedirían ofrecer una visión completa del mismo.

Es importante el tener en cuenta que la propiedad de la finca

no persigue ni le mueve ningún afán de lucro, estudiándose las fórmulas que salvaguarden totalmente este principio, siendo también deseo del propietario la realización rápida de estas modificaciones y obras.

Este anteproyecto se presenta al Ayuntamiento a efectos meramente informativos, y con el fin de que el definitivo, ya antes de su presentación, cuente ya con la complacencia y aceptación previa del Consistorio. Así pues, el repe

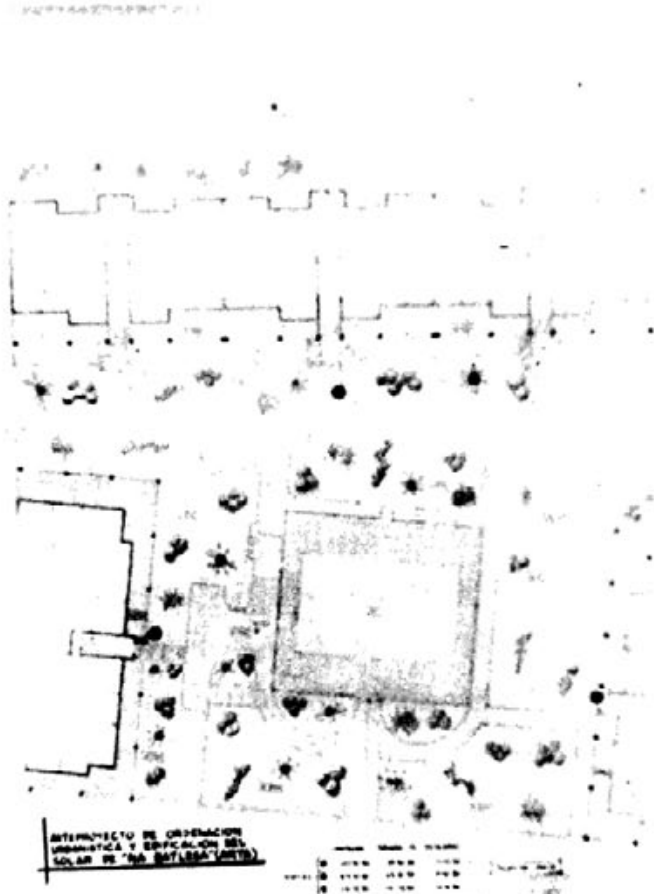

→

tido anteproyecto, aún constituyen do con toda probabilidad, la base del definitivo, no es más que una exposición de la idea general del propietario, dándose paso ahora a unos cambios de impresiones entre los diferentes grupos que forman el Ayuntamiento, y de éste con la propiedad, con el fin de, entre todos, hallar la mejor solución y dar paso a estas realizaciones que cambiarán la fisonomía de aquella zona.

Tiempo habrá de volver sobre el tema y estudiar con todo detalle los pormenores de estas obras. Para ello, habrá que esperar al proyecto definitivo que, tal como hemos indicado, parece va a realizarse muy en breve. Al menos este es el deseo del propietario, el cual, insistimos, y según hemos podido saber, no persigue ningún beneficio con la operación, sino todo lo contrario. Y viniendo de quien viene, estamos totalmente seguros de ello.

Gestos así son dignos de toda admiración y agradecimiento.

AQUESTA TERRA (ARCADIA DE LA LLIBERTAT) -
(ve de plana 3)

que havia mort degut a una fruita dolenta que havia menjat, els meus companys reclamaven el meu cos, però els "foners" digueren que era llei de l'illa que tot aquell que mor en ella ha de ser enterrat en ella; després de discutir molt es varen posar d'acord; record que em dugueren dins una cova, i de com els meus companys es varen despedir del meu cos i adormit per sempre: Ulisses em va deixar el seu anell, Nicolaos em va deixar una rosa vermella i Zacon una de negra, però record bé com es va despedir Zoi el mes jove de tots: va deixar les meves obres que estava escrivint, i, plorant, deia "I ZOI, I ZOI" qualque cosa així com "La Vida, La Vida".

Després s'en va anar tothom menys la dona, i record que vaig veure com "Llibertat" es perdia a l'horitzó del mar. Després la dona em va aixecar i em va parlar, em va dir que estava condemnat per llei divina a viure eternament dins aquella illa

poblada d'Alcines fins que la UTOPIA sortís de les pedres milenàries i s'implantàs sobre elles igual que com ho feia el nostre vaixell; després de dir-me això va desaparèixer.

Sé que al llarg de mils d'anys he anat d'una part a l'altra veient coses belles i terribles, ara els meus companys de lluita i de camí ja són morts: Ulisses és mort, Zoi es suicidà i Nikos desaparagué en una guerra estúpida entre germans. He tingut notícies del meu món, però mai hi he pogut tornar, d'aquella raça gegantina ja no queda res, sols les ruïnes milenàries, però ara SÉ, sé que dins pocs anys la bandera sor tirà i jo podré anar a casa. Sé que la UTOPIA vindrà aquí, que la bandera que portàvem al nostre vaixell reviurà dins aquesta illa, d'on ja sols queda desert, inclús les Alcines i aquelles cabres tan bones per fer festes han desaparegut, ara ja sols queda morir, però sé que quan mori podré viure realment.

Antoni Picazo i Muntaner

EL BIEN Y EL MAL

Con el Amor en refriega
cayó el Odio prisionero
y maldijo con rastrero
rencor su fatal estrella
El Anor, prócer y altivo,
noble se portó con él
y le dijo: "Buen doncel
dejas de ser mi cautivo;
vuelve libre, soy leal
y no te cuento enemigo,
que nunca a nadie persigo.
Yo devuelvo Bien por Mal".

..-

Lucharon poco después
ambos eternos rivales
y, con armas desiguales
Amor hallóse a los pies
del Odio que, vengativo,
ébrio de ira y coraje
le infirió ruin ultraje
al herirle en lo más vivo.
Y barbotó con desdén
presa de rencor profundo:
"-Mi vasto imperio es el Mundo;
yo devuelvo Mal por Bien".

Ciudadela 1981
Pedro ESTEVA SANCHO

¡atención!

Rogamos a los suscriptores no residentes en ARTA, estén atentos al correo pues dentro de breves fechas recibirán contra reembolso el importe correspondiente a la suscripción a BELLPUIG, año 1.982.

Comunion

El 30 de mayo recibieron la Eucaristía por primera vez las niñas Isabel Jaume Planisi, Bárbara Sansó Genovard y María Ferrer Payeras. Nuestra enhorabuena que hacemos extensiva también a sus padres.

Sábado, 5 de Junio: Concierto de la Banda Municipal de Artá que interpretó obras populares, fragmentos de Zarzuela, pasodobles y la clásica Danza Húngara nº 5 de Brahms, siendo del agrado de los numerosos oyentes.

Clausura del Centenario

Y amaneció el domingo con aires de fiesta, apareciendo alfombrados con mirto ("murta") las principales calles a la antigua usanza.

A las 10,30 actuación de la agrupación "Artá balla i canta", que alegró esta matinal con boleros, jotas i copeos.

A continuación, llegada del Sr. Obispo, quien conducía su propio automóvil, siendo recibido con caluroso afecto, a la entrada del pueblo, por las autoridades locales, clero y pueblo en masa, y en comitiva se dirigieron al Templo Parroquial que se hallaba engalanado como nunca se había visto. Allí el Sr. Obispo presidió la solemne misa concelebrada, durante la cual glosó la fe de los primeros pobladores que se había transmitido a las generaciones posteriores durante este centenario. Lo cual quedó demostrado con la participación de los asistentes, con los cantos religiosos y el Te Deum en acción de gracias como final de los actos de este centenario.

Nueva actuación de la agrupación antedicha con participación popular. Y, como despedida, refrigerio preparado por "ses madones des poble". "Molts d'anys".

JOAN MESQUIDA, l'home i el pintor

per Gregori Mateu

Cada vegada que trepig unes terres desconegudes me sent com un pelegrí solitari dins un bosc de repetides soledats. Me falta la claror de la amistat, el consol de la conversa i la carícia de la acollida. Venturosament, poc a poc, se me van obrint les portes dels cors de les persones sensibles que sintonitzen l'onada de la meva intimitat.

El llenguatge que més fàcilment ens adintra en el misteri de la persona humana és el de l'art. L'estètica i el gust per les selectes manifestacions artístiques han estat sempre un encertat motiu d'encontre i han fet possible que es trencassin les fronteres de la incomprensió.

Fa pocs dies vaig fruit de la meravellosa oportunitat de conèixer el pintor artanenc Joan Mesquida. Com si fóss un príncep de l'el·legància estètica, m'esperava rera les aigües tranquilles i càlides de la seva obra pictòrica. Cansat de tants passeigs per exposicions i mostres mediocres, me resultà gratificador contemplar una obra tan autèntica i tan sincera. En uns moments inolvidables, vaig fer una deliciosa excursió pels paratges artanencs, ajupits dintre de les màgiques teles, posades a l'abast dels meus ulls esglaiats.

Joan Mesquida és un home, amb un cor tan gran que gairabé cap dins el seu pit. Enamorat de la natura, estima apassionadament el paisatge, estima els animals, estima tot el que fa que la vida sigui hermosa i alegre.

La seva altura espiritual es manifesta clarament par damunt interessos comercials, propagandes manipuladores i relacions socials sense mida, donant a l'obra un encís vitalitzador. Ens trobam davant un pintor intimista que ens sap regalar lo millor de la seva treta de poeta i amb un llenguatge fet de modèstia i de silenci. Treballa modestament, sense crits ni alardes, tot i essent la seva obra d'una qualitat evident.

La pintura d'En Joan Mesquida és viva i intuitiva. Capta l'essència de les coses amb una gama cromàtica en la que es mesclen exuberants colors amb tonalitats límidas i verges, introduint-nos en uns climes suaus i delicats que ens parlen de paradisos que tots volen habitar. Coneixedor dels paisatges d'Artá i de la Colònia, capta prou bé el líric efluvi d'una llum misteriosa en el precís moment d'una posta de sol o d'un dia de tormenta. Els seus, no són paisatges repetits, tots iguals, fets a la mida d'una tècnica ben apresada. Són, més bé, la captació essencial i ben profunda d'un clima, d'una penombra, d'una força que són allà i que solament poden veure els vertaders artistes. Aquest moment confús i esborradís d'una mirada, es converteix, en un instant, en un motiu d'inspiració.

No hi ha dubte: al pintor Mesquida, la natura se li afica per totes les obertures del seu esperit, quasi de puntetes, guaita pels paratges de la seva exquisita sensibilitat i posa en funcionament totes les seves potències interiors. Es per això que les seves pintures diuen el veritable lirisme de la llum tendra d'un matí, o la serenor d'una tarda primaveral o l'oratje fresc d'una jornada hivernenca. També s'hi fan present les delicades emocions dels detalls insignificants que vesteixen de poesia tot un entorn, sense espectacularitat ni violència.

Cal veure l'exposició que farà a la "Caixa" en els darrers dies del mes de Juliol, quan els albercocs madurs afalagaran els nostre paladar amb el regust de la terra mallorquina.

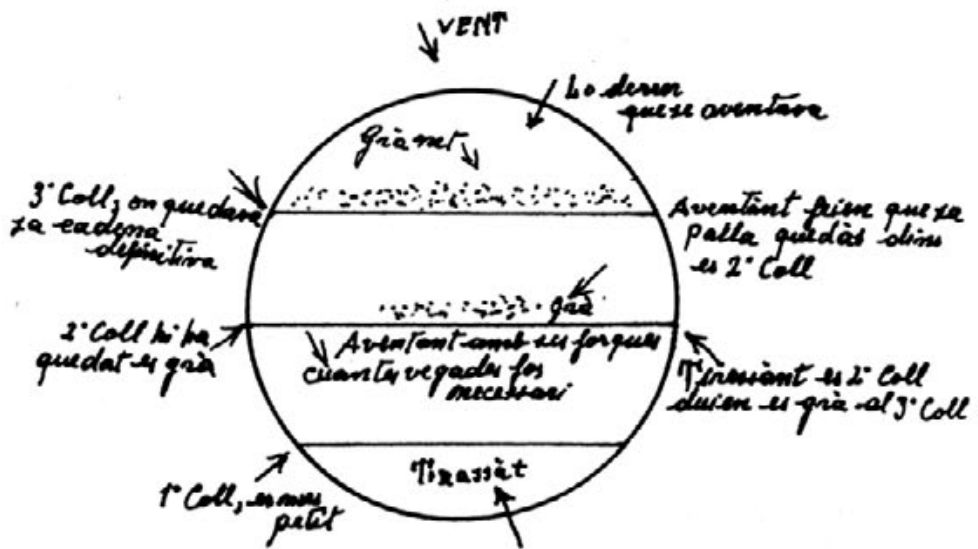
Club Náutico

El sábado tuvo lugar una Junta General Extraordinaria del Club Náutico. Como tema: la posible adquisición de un solar anexo al mismo, lo que se acordó.

EXCURSIÓ DE PENSIONISTES

Del 27 de maig al 3 de juny d'aquest any un grupet de 14 pensionistes varen participar a l'excursió a Catalunya que per a ells havia organitzat la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra". Segons nos conten els interessats, foren set dies meravellosos. El lloc normal de residència va ser Lloret de Mar i des d'allà cada dia s'organitzaren sortides a distints llocs: Banyoles, el santuari de Montserrat, les caves Codorniu i molts altres llocs. Els artanencs que participaren en aquesta excursió volen fer patent el seu profund agraïment a tots els organitzadors, especialment al Sr. Ferrer, per les atencions demostrades envers d'ells i per haver-los donat la oportunitat d'obrir els ulls a altres terres. I, a la vegada, demanen que aquest tipus d'excursions continui. Així ho desitgen tots.

messes de sembrar, segar i batre ... (17 i darrer)

Les torques de quatre forcons, que porguen més fi que les de tres, han d'entrar en funció. Uns quants homes pre nint aquestes torques, obrien i aventaven la cadena per a treure-li el ventim, tantes vegades com fossen necessàries, fins que no n'hi quedava gens. Entretant: els que manejaven els rams sempre atracaven el gra cap a la cadena, el ventim quedava entre el gra i la palla.

Quan ja no porien treure més ventim, agafaven les pales, i se posaven a trespalar, també un home darrera l'altra perquè la polseta que treien aventant, amb les pales, no perjudicàs el que anava a la part de baix. Aquesta polseta se mesclava amb el ventim.

Ja no hi havia gens de polsim. Així, amb les pales començaven a aplegar el gra a un caramull. Els pocs grans que havien escapat a les pales les aplegaven amb els rams fins i tant tenir-ho ben aplegat.

El caramull del gra, procuraven fer-lo a la part alta a l'esquerra de l'era, mentres a la part alta de la dreta hi col·locaven les aradores.

Les aradores eren uns forcats de llenya forta. No tenia massa importància si el peu de dit forcat era més o manco alt. El que sí era necessari que l'obertura vengués bé de mida per a col·locar-hi i fermar-hi als seus extrems l'arer, que servia per a porgar el gra. Solien fer-lo d'una altura que un home de mitja talla pogués tirar dins l'arer les senalles plenes que duia al cap.

Ala dons, ja hi ha el caramull fet. Reguen i agrenen perquè quedi ben net el lloc on han de porgar. El porgador, abans de començar, amb ritu solemne, allargà la mà dreta sobre on ha de caure el gra porgat, i fent la senyal de la creu, digué amb veu emocionada: i que Déu mos do la maina! (magna del llatí) (en aquest cas, bona anyada, abundància), se coloca de modo i forma que el caramull quedàs ben de front a ell, agafa amb cada una de les seves mans, les branques del forcat de les aradores. L'arer ja estava fermat als seus extrems. Els altres homes començaren a omplir senalles, i a vessar-les dins l'arer, mentre el qui aguantava les aradores les engronsava amb moviment de va i ve a fi de què tot el gra bo caigués damunt l'era. Lo que quedava dins el garbell o arer, eren els baleis, algunes espigues mal esflorades, llavors d'herba i algun que altra tronquet de palla.

L'arer per arera: el gra petit era de fil de ferro i l'arer de arera: faves era teixit de joncs.

Dels baleis en feien un caramullet a la part baixa de l'era, a prop de la palla, llavors solien donar-lo a les gallines. En quan al ventim, per lo general el tiraven a baix de l'era.

Mentre uns feien això, altres se posaven a omplir xàvagues de palla, que més tard se'n durien a carretades en el sostre, o en farien pallers prop de les cases.

!Que Déu mos do la maina!

Sí que los ho va dar, mesuraren moltes barcelles i ompliren molts de sacs.

La filla de Cibeles, la Deua i proctectora del camp. Ceres, des de l'Olimp, aquell any se mostrà pròdiga amb

els conradors, les va esser complaent, les va somriure i volgué que els seus graners quedassen ben plens.

Ja han omplides les xàvagues de palla i els sacs de gra. Pot dir-se que han acabat el jornal de tot l'any, per ells s'han acabades moltes preocupacions.

Mirant cap a les muntanyes de ponent, sembla que el sol s'hi vol amagar darrera. Com a la matinada quan ja sortit, torna esser molt gros. ¿Per què deu esser que en l'estiu el sol quan neix i quan se pon és tan gros? A l'igual que en la matinada quan neixia davers les muntanyes d'Es Racó i Sos Sastres, tornava esser vermellós però ja no duia tanta força, pareixia que se n'anava retut, sudorós, cansat d'amollar tanta energia de llum i calor. Però noltros que durant aquestes messes de batre que ja hem acabades, estàvem tan acostumats a ell, no podem consentir deixar-lo o que mos deixi. I per això volem seguir-lo, i mos enfilam per les empinades muntanyes, lleneguen els peus damunt la macada, ens aferram a carriteres i arboceres, boten els llagosts i voletegen les papeiones... i guaitam els nostros caps sobre la Beca de Farrutx, el Puig d'Alpara o el balcó del Coll de Morell... i pegam una glopada d'aire fresc i pur, amarat del perfum del romaní i l'olivera, que ompl els nostros pulmons. No,... no hi trobam el sol que mos espera en aquella gran vall que se extén baix la nostra mirada. Vana quimera, gran desengany i desil·lusió, encara que no hi ha el perquè, donç coneixem bé les possessions del nostre terme que tenim davant noltros. ¿I com no les hem de conèixer, si amb el nostre esforç físic i la callositat de les nostres mans hem arrabassat d'aquell terreny una quarta d'oli de Morell, un pa de Sa Canova, una peça de formatge de S'Ametllerar, o quaranta duros a l'any per esser pareller major de Ses Pastores?

Que n'ha feta de via el sol! Ell sembla que a lo darrer ha volgut jugar al quic amb noltros, ja ha passat tota aquesta gran vall, i allà... a l'horitzó llunyà, on sembla que el cel i la serra de muntanyes s'uneixen en un bes etern... doncs bé, allà, darrera aquelles muntanyes sumerjeix la seva rodona i lluenta carassa, fent-nos jua nets el seu resplendor.

!Adéu, llum clara d'Hélios!

Adéu, astre rei!. Tanmateix no podem alcançar-te. Si és el teu desig, ajeu-te on ho fas tots els vespres, descausa i carrega les teves calderes d'estelles, de carbó, o de lo que vulguis, però que aquesta mà que te posa en marxa cada dia, no s'aturi de posar-t'hi, perquè noltros demà t'hem de menester i, des del sementer de la sega, la llaurada, o des de dalt d'un pujol guardant les ovelles, estarem mirant cap a llevant, estarem esperant la claror de l'aua, que sens dubte és la teva pregonera, ja que cada matí t'acompanya de la seva mà, i al veure-la, sonarà l'esquella de l'egua claxxada... i cantarà el gall poc dormidor convidant-nos a viure una nova diada.

!Sol!, no faltis a la cita...! Per favor!

FI

A 10-XI-79
Miquel Tous Servera

